№ 209. Środa 14. Września 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Belgia. — Włochy. — Niemce. — Rosya i Królestwo Polskie. — Turcya. — Afryka. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

C. k. Namiestnictwo w Lincu zebrało ze składki, urządzonej w arcyksięstwie Austryi powyżej Anizy na nieszczęśliwych mieszkańców miasta Brodów kwotę 412 zł. wal. austr.

Odsyłając ten dar pieniężny na przeznaczony użytek uważa c. k. galic. Namiestnictwo za miły obowiązek, podać ten akt dobroczynności do wiadomości powszechnej. Lwów, 2. września 1859.

Lwów, 13. września. Dnia 10. b. m. wydana i rozesłana została z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie część VIII. oddziału I. Dziennika rządowego z roku 1859 dla okręgu administracyjnego c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Ta część zawiera:

Nr. 90. Rozporządzenie ministrów sprawiedliwości i handlu z dnia 18. maja 1859, obowiązujące w arcyksięstwie Austryi powyżej i poniżej Anizy, w Salcburgu, Styryi, Karyntyi, Krainie, Tryeście wraz z okręgiem, w Istryi, Gorycyi i Gradysce, w Czechach, Morawii i Szląsku, w Galicyi, Krakowie i na Bukowinie, tudzież w Tyrolu i Forarlbergu, mocą którego dozwala i reguluje się w tych krajach koronnych postępowanie ugodne w razie bankructwa protokołowanych firm handlowych i przemysłowych, jakoteż fabrykantów.

Nr. 91. Cesarskie rozporządzenie z dnia 6. kwietnia 1859, obowiązujące w całej monarchii, o wpływie, jaki złożenie teoretycznych examinów rządowych wywierać będzie na wstąpienie do praktyki konceptowej.

Nr. 92. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 16. maja 1859, obowiązujące w Galicyi zachodniej i w Krakowie, względem przeniesienia starostwa górniczego z Wieliczki do Krakowa.

Nr. 93. Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 18. maja 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, względem odpowiedzialności za przesyłki poczty wozowej do Toskanii.

Nr. 94. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 20. maja 1859, obowiązujące w całem państwie, wyjąwszy Dalmacyę, względem zwrócenia podatku konsumcyjnego i nadzwyczajnej dopłaty do niego przy wywozie piwa i wypalanych płynów spirytusowych.

Nr. 95. Rozporządzenie ministeryów spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 19go kwietnia 1859, co do przypuszczalności szurfów w zwierzyńcach.

Nr. 96. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 16. maja 1859, obowiązujące w Węgrzech, o urządzeniu starostwa górniczego w Peszcie.

Nr. 97. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 24. maja 1859, obowiązujące w Kroacyi, Slawonii i Pograniczu kroacko-slawońskiem, o wyniesieniu c. k. kommisaryatu górniczego z Zagrabiu na samodzielne starostwo górnicze.

Nr. 98. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 26. maja 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, o wykonaniu cesarskiego rozporządzenia z dnia 13. maja 1859 nr. 88 Dz. pr. p., względem dodatku do należytości stemplowej.

Nr. 99. Rozporządzenie ministerstwa wyznań i nauk z dnia 25go maja 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy królestwie Lombardo-weneckie i Pogranicze wojskowe, względem obowiązku pokrywania kosztów podróży i komisyi z powodu stawiania budynków kościelnych, plebańskich i szkolnych.

Nr. 100. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 27. maja 1859, o zniesieniu głównego urzędu celnego klasy II. w Tłuju.

Nr. 101. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 28. maja 1859, obowiązujące w Siedmiogrodzie, województwie Serbskiem, banacie Temeskim, Slawonii i Pograniczu wojskowem, względem uwolnienia od opłaty myta dozorców linii telegrafowej konno lub wozem jadących.

Nr. 102 Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 28. maja 1859, o wyniesieniu głównego urzędu celnego klasy II. w dworcu boguminskim na główny urząd celny klasy I.

Nr. 103. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 9. czerwca 1859, o zniesieniu pobocznych urzędów celnych klasy II. w San Serafino i Bella quarda w Lombardyi.

Nr. 104. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 10. czerwca 1859, obowiązujące w Węgrzech, względem przeniesienia starostwa górniczego w Szemnic do Bystrzycy bańskiej i zniesienia komisaryatu górniczego w Bystrzycy bańskiej.

Nr. 105. Cesarskie rozporządzenie z dnia 2. czerwca 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Pogranicze wojskowe, mocą którego postanawia się jak dalece koszta żywności, łożone na więźniów ze stanu cywilnego w ciągu trwania kary, z własnego ich majątku mają być wynagrodzone.

Nr. 106. Cesarskie rozporządzenie z dnia 11. czerwca 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, względem wypłaty prowizyi dobrowolnej pożyczki z roku 1854, przez czas, dopokąd trwać będą stosunki wywołane wypadkami wojny.

Nr. 107. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 11. czerwca 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, względem zakazu wywożenia żelaza do Serbii, Bośnii i księstw Naddunajskich.

Nr. 108. Rozporządzenie ministeryów sprawiedliwości i handlu z d. 15. czerwca 1859, obowiązujące w całej monarchii, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, mocą którego przedłuża się zastosowanie rozporządzenia z dnia 18. maja 1859, nr. 90 Dz. ust. p. o postępowaniu ugodnem przy wstrzymaniu wypłat ze strony protokołowanych firm przemysłowych.

Nr. 109. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 15. czerwca 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, mocą którego ustanawia się ażyo od prowizyi pożyczki narodowej, do końca września 1859 do wypłaty przypadających.

Wiedeń, 11. września. Dnia 10. września 1859 wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany XLVII. zeszyt Dziennika praw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 160. Cesarski patent z dnia 1. września 1859 r., względem wewnętrznej organizacyi szkolnych i naukowych spraw, oraz względem równouprawnienia ewanielickiego kościoła obudwu wyznań w królestwach: Węgry i Slawonia, w województwie Serbskim z Temeskim banatem i w Pograniczu wojskowem.

Sprawy krajowe.

(Mianowanie. — Opłaty na kolei południowej.)

Wiedeń, 11. września. Minister oświecenia i publicznych nauk mianował pomocnika nauczycieli przy wyższej szkole realnej we Lwowie, *Józefa Kickiego*, rzeczywistym nauczycielem przy niższej realnej szkole w Tarnopolu.

— *Tryester Zeitung* pisze pod dniem 7. b. m.:

„Głoszą, że izba handlowa tryestyńska mocne wniosła zażalenia do ministeryum na to, że jeneralne zgromadzenie akcyonaryuszów towarzystwa południowej kolei żelaznej uchwaliło pobierać należytości transportowe w złocie i srebrze. Inna znowu pogłoska twierdzi, że administracyjna rada pomienionego towarzystwa szczerze teraz zajmie się rozpoznaniem taryfy w duchu jak ją przedłożyła tutejsza tryestyńska izba handlowa, a czego potąd nie uwzględniano. Ile wiemy towarzystwu przysłuża prawo pobierać opłatę należytości w złocie i srebrze, ale to w praktycznem zastosowaniu nie podnosi należytości transportowych.

Hiszpania.

(Nowiny dworu. - Korpus do Afryki. — Konkordat. — Wyprawa na Mexyk. — Wiadomości bieżące.)

Madryt, 1. września. Odkąd Ich Mość królestwo przebywają z dworem w San Ildenfonso, nie zaszło w polityce wewnętrznej nic takiego, coby zasługiwało na szczególną wzmiankę. Stronnictwa nie ustają w swych zabiegach, a walka wybuchnie na nowo jak tylko zbiorą się Kortezy. Izby miały zgromadzić się w październiku ale nastąpiło odroczenie do 1. grudnia. Dwór powróci do Madrytu około 13. b. m. lub może i prędzej jeszcze, bo żaden z nowych pułków nie udaje się do San Ildenfonso a pułk Borbon, który eskortował Królowę do La Granja, odchodzi do Ceuty, gdzie gromadzi się korpus dwunasto-tysięczny. Korpus ten przekroczy niezwłocznie granice marokańskie, jeśli Cesarz Maroka hiszpańskiemu konzulowi jeneralnemu żadnego nie udzieli zadosyć uczynienia. Konzul zwinął tymczasem swój pawilon i oczekuje nieczynnie załatwienia sprawy. Dotąd stoją jeszcze wojska hiszpańskie w Algesiras, ale na zawołanie mogą w kilku godzinach przewieźć się do Ceuty. Napad korsarzy ryfijskich godził głównie na budowane właśnie zewnętrzne fortyfikacye Ceuty, których głównem będzie przeznaczeniem przeszkadzać dezercyom więzniów galerowych do obozu maurytańskiego.

— W pałacu królewskim pracują gorliwie nad odnowieniem i upiększeniem pokojów, które zajmywał zmarły infant Don Fernando. Przyznaczone są teraz dla infantki Donny Amalii i księcia Adalberta bawarskiego, którzy dotąd mieszkali w pałacu księżny Montpensier. Do tego pałacu zajedzie siostra Królowy wraz z swym małżonkiem, spodziewana w stolicy podczas rozwiązania Jej królewskiej Mości.

— Nowa wyprawa na Mexyk musiała już pod wodzą jenerała-kapitana Don Jose de la Concha wypłynąć z Cuby.

— Główne podstawy ugody z kuryą apostolską — piszą jednemu z dzienników nadreńskich — przedłożone będą naprzód Kortezom, a od ich przyjęcia zawisło następne ułożenie konkordatu. Państwo nie odstąpi od sprzedaży dóbr kościelnych, ale nagrodzi kościół obligacyami długu.

— Jenerał Echague przybył do La Granja, powołany telegrafem. Ma otrzymać jeszcze niektóre informacye co do swego postępowania. Jenerał jest jak wiadomo naczelnym wodzem zgromadzonych przeciw Marokowi sił. Zaraz po zagajeniu Kortezów ma cały korpus wejść w granice marokańskie. Jenerał O'Donnel chce sam objąć naczelne dowództwo nad całą wyprawą. Nie potwierdza się wcale, aby Anglia protestowała przeciw zamierzonej expedycyi. Oprócz wysłanych już z Madrytu do Alicante namiotów polowych, przygotowują w Madrycie 30.000 nowych.

Z Madrytu donoszą telegrafem pod dniem 3. września: Hiszpański konzul wraca do Tangeru, wiozac ultimatum gabinetu madryckiego. Jak słychać zamierza rząd zmobilizować bataliony prowincyonalne. Przygotowania wojenne postępują na wielką stopę.

Anglia.

(Poseł do Persyi. — Chłosta wojskowa.)

Londyn, 8. września. Nowy angielski poseł dla Persyii, sir Henry C. Rawlinson odjechał dnia 6. września z swoim attaché, Mr. Dickson, na miejsce swego przeznaczenia.

— Powiększają się skargi na mnogie kary chłosta cielesną, szczególnie na dezerterów w Woolwichu. W ostatnich tygodniach było nadzwyczaj wiele takich egzekucyi, a żywe opisanie takowej sceny w gazecie *Times*, zwróciło uwagę publiczności na to barbaryzyńskie postępowanie. Później okazało się wprawdzie, że opisanie to było mocno przesadzone: ale pomimo to jest prawda, że od wielu lat nie odgrywał kij takiej roli, jak właśnie teraz w kasarni w Woolwichu. Władze wojskowe uniewinniają się tem, że się dezercye nadzwyczaj wzmogły. Przytem zważyć potrzeba, że żołnierze puszczają się na dezercye nie ze wstrętu do służby, lecz ażeby się do innego pułku zaciągnąć i nowe naręczne otrzymać. Zdarzały się przypadki, że szeregowiec uzbierał sobie tym sposobem do 70 funtów sztr.

— Rosyjski wojenny okręt „Jenerał-Admirał" odpłynął dnia 7. b. m. rano z Wielkim księciem Konstantym z Portsmouthu do Kronsztadu.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Konferencye w sprawie księstw Włoskich. — Czynności w mennicach. — Obrót handlowy. — Wypadki dzienne. — Sieć kolei żelaznych.)

Paryż, 8. września. *Monitor* ogłasza dziś raport ministra Algieryi do Cesarza, że system telegrafów afrykańskiej kolonii ma być uregulowany zupełnie według przepisów zaprowadzonych we Francyi.

— Dzisiaj rano wyjechał książę Napoleon do Auvergne: między innymi towarzyszy księciu Emile Augier.

— Hrabia Reizet jest w drodze do Biarritz. Książe Poniatowski jest także spodziewany.

— Z Brestu piszą, że nadszedł tam rozkaz rozpuścić do domu wszystkich sterników i majtków, którzy z dniem 1. września liczą 48 miesięcy służby.

— Z 2 pułku okrętowej piechoty dymisyonowano 500 ludzi.

— *Monitor* donosi pod dniem 6. b. m.: „Pełnomocnicy Austryi, Francyi, Anglii, Prus, Rosyi, Sardynii i Turcyi zgromadzili się wczoraj na konferencye w hotelu ministerstwa spraw zagranicznych, aby się zająć podwójnym wyborem księcia Kuzy w zjednoczonych księstwach Multan i Wołoszczyzny." — O rezultacie posiedzenia piszą ztąd do dziennika *Nord*, że wybór podwójny uznano za wypadek dokonany, lecz ważny na ten tylko jeden przypadek. Kwestyi względem inwestytury niewzięto pod obrady. Podwójny hospodar otrzymać ją ma, jak zwyczajnie w Konstantynopolu. Co do czasu, kiedy ma to nastąpić, nic nie rozstrzygnięto. Po podpisaniu protokółu przez wszystkich pełnomocników odjechał książę Metternich do Wiednia.

Pays utrzymuje, że podróż księcia Metternicha do St. Sauveur i Wiednia ma zamiar ułatwić spiesznie zakończenie konferencyi zuryskich. Wszystko inne, „można za zmyślenie uważać."

— Powrót Cesarza do Paryża, wyznaczony na 12. b. m., spóźni się o kilka dni dla wizyty Króla Leopolda, który dnia 10. lub 11. ma stanąć w Biarritz.

— Pułkownik Reille jedzie temi dniami do Petersburga, z wielką wstęgą legii honorowej dla Wielkiego księcia, następcy tronu.

Lugduńskie dzienniki donoszą, że codziennie idą przez miasto wielkie pociągi z materyałem wojennym z Włoch. — Oficerowie we Włoszech otrzymali teraz pozwolenie sprowadzać do siebie swe familie. Upatrują w tem, że armia okupacyjna dłuższy czas zatrzyma się na ziemi włoskiej.

— W mennicy panuje obecnie wielka czynność; codzień wybijają w Strasburgu i Paryżu dukaty w wartości czterech milionów. Za rządu Napoleona III. wybiły mennice za 2.770.054.775 fr. dukatów, a za 176.908.251 fr. 90 c. srebrników. Od czasu zaprowadzenia systemu decymalnego po rok 1858 wynosi wartość wybitych monet: 9,611,169.541 fr. Dotychczas wybito za 59,476.500 fr monety stofrankowej. Z powyższych liczb okazuje się, że pod teraźniejszym rządem wybijają w przecięciu rocznie $2^1/_2$ razy więcej monet, niż za rządów poprzedzających.

— Z Marsylii donoszą, że znowu podniosły się znacznie sprawy handlowe i komunikacya żeglugi. — Jak piszą do *Moniteur de l' Armée* z św. Heleny, spiesznie postępują restauracyjne roboty domu Cesarza Napoleona; spodziewają się, że będą skończone ku końcu października albo najdalej w listopadzie. — W Algieryi pracują nad założeniem wielkiej nowej gazety. Trzy gazety, które teraz wychodzą w Algierze są: *Akhbar*, *Algerie Nouvelle* i *Tirailleur*, w Konstantynie i Oranie wychodzi po dwie gazet, a w Philippeville jedna gazeta.

— *Indépendance Belge* umieściła przed kilkoma dniami korespondencyę paryską, według której Cesarz Napoleon niemoże obojętnie poglądać na przewagę potęgi angielskiej na morzu, i że postanowił wystąpić zbrojnie dla uwolnienia Francyi od tego uciskającego ją stosunku, jeśliby Anglia niechciała dobrowolnie skłonić się do utrzymania zasady równouprawnienia. Korespondencya ta sprawiła nawet w samym Paryżu wielkie wrażenie, a *Journal des Débats* wyraził się w tej mierze następującemi słowy!

„Niechcemy korespondencyi tej przypisywać wagi zbytecznej; lecz przyznać i to należy, że jest wyrazem dość rozpowszechnionej opinii. Nieznałby ten dziejów tegoczesnych, lub zaprzeczałby nierozważnie wypadkom, ktoby chciał utrzymywać, że Anglia wynosi się jeszcze i teraz nad prawo powszechne, i że wywiera pewne zwierzchnictwo w Europie. Sąsiedzi nasi nie są już teraz tak wyniośli, a podczas ostatniej wojny złożyli najlepszy dowód, jak dalecy są od pretensyi wywierania zbytniego wpływu na sprawy europejskie; niepotrzeba też ich skruszać i upokarzać żadną groźbą wojenną. Lecz groźba ta jest sama przez się godna zastanowienia. Dowodzi bowiem powtórnie, jak łatwo może popaść w podejrzenie rząd, który zarządza dowolnie wszystkiemi siłami kraju wielkiego, i stanowi niezawiśle o zewnętrznej swej polityce."

Również i *Constitutionnel* zbija twierdzenie korespondencyi wspomnionej, a między innemi pisze:

„Byłoby niesłusznością utrzymywać, jakoby cesarstwo wtóre miało się uniżać w obec gabinetu w St. James, lub znajdować się w moralnej od gabinetu tego zawisłości. A że korespondent zasadza mylne twierdzenia swe na tem właśnie przypuszczeniu, jakoby Francya ulegać miała przewadze angielskiej, tedy okazuje się ztąd, że znika wszelki powód słuszny i może tylko jedyny do wojny między obydwoma narodami."

— Biskup w Annecy, msgr. Rendu, umarł w wieku 70 lat.

— *Constitutionnel* ogłasza, że cesarskim dekretem z 17go sierpnia otworzono ministrowi wojny nadzwyczajny kredyt $23^1/_2$ milionów; z tego będą obrócone 3.500.000 fr. na materyał artyleryi, a 20 milionów na materyał korpusu inżynierów.

— *Constitutionnel* rozbiera stan, jaki zajmują rady okręgowe, i jest tego zdania, że instytucya ta, która kilkakrotnie była zagrożona w swem istnieniu, musi być znacznie zmodyfikowana. Rady

okręgowe pochodzą z roku ósmego republiki. Zdaje się, że jest w planie przenieść ich funkcye na mające się zaprowadzić rady kantonalne, z wezwaniem tylko czasami rady delegowanych okręgowych.

— Według ogłoszonego przez jeneralną dyrekcyę kolei żelaznych porównawczego wykazu dochodów pierwszego semestru roku 1859 i 1858 wynosiła ogółowa długość sieci francuskich kolei żelaznych dnia 30. czerwca 1859 — 8837 kil. to jest 886 kilometrów więcej niż dnia 1. lipca 1858. Dochody za pierwsze sześć miesięcy roku 1859 wynosiły 181.095.064 fr., w roku 1858 wynosiły 148.955.578 ft. to jest wzrost brutto o 32.139.486 fr. Lecz aby obliczyć istotne dochody kolei żelaznych, trzeba dodać podatek dziesięciny i t. d. w kwocie 9.196.449 fr. w roku 1859, a 7.653.948 fr. w roku 1858. Przychód kilometryczny był w r. 1859 20.699 fr. w porównaniu z 19.305 fr. w roku 1858: jestto powiększenie 722 proc. na kil.

Belgia.

(Obwarowanie Antwerpii senat potwi-rdza.)

Wniosek względem obwarowania Antwerpii utrzymał się w senacie większością 34 przeciw 15 głosom. Czterech członków wstrzymało się zupełnie od głosowania. Najciekawszym i najważniejszym ustępem obrad była mowa sprawozdawcy, p. Van Schoor, który założył sobie przedewszystkiem innem, zbić zarzuty polityczne, podnoszone przeciw wnioskowi. Mówca wychodził z zasady, że pierwszą powinnością Belgii jest bronić praw, jakie zapewniła jej Europa, uznając neutralność belgijskiego terytoryum. Jak najlepiej odpowiedzieć tej powinności, pozostaje do osądzenia wyłącznie i jedynie Belgii samej.

Włochy.

(Stan rzeczy w Księztwach. — Zbrojne siły włoskie.)

Modeńska deputacya do Paryża, bawiła w Turynie dla konferowania z ministrami bardzo tylko krótko. P. Cavour od dwóch dni znajduje się w Turynie: ministrowie spraw wewnętrznych i wojny byli u niego z wizytą.

Monitore Toscano z dnia 31. sierpnia zapewnia ludność, „że rząd przyjąwszy na siebie zobowiązanie przeprowadzić życzenia zgromadzenia, nie ustaje układać się przez swoich posłów z mocarstwami sprzyjającemi narodowym dążnościom.“ Dalej dodaje rzeczony dziennik: w prawdzie pewne względy, które każdy pojmie niedozwalają rządowi wyrazić się dokładniej, jednak może oświadczyć krajowi, „że nadzieje uregulowania włoskich spraw wcale nie zostały zachwiane a ostatniemi czasy cośkolwiek nawet wzmocnione.“ Nakoniec oświadcza, że rząd nie domaga się od ludności nic więcej jak tylko wytrwałości.

Inny artykuł tego samego dziennika zaś objawia słabszą nadzieję, gdy utrzymuje, że sprawa narodowej niepodległości wymaga w środkowych Włoszech zbrojnego jeszcze ramienia w swojej obronie. Garybaldi przygotowuje się do nowych walk, życzenia Toskanii muszą być bronią poparte i. t. d. Główna dążność artykułu jest ta, że ochotników wracających z Lombardyi wzywa do dalszej służby.

Arcybiskupi czterech kościelnych prowincyi: Florencya, Pisa, Lucca, i Sienna zaprotestowali, jak pisze paryska *Union*, przeciw okolnikom rewolucyjnego rządu. *Piemontese*, dziennik wychodzący w Turynie, sądzi, że podwładni biskupi pójdą za szlachetnym przykładem swoich metropolitów i pisemnie wynurzą się zgodnie z sposobem myślenia i zasadami wyrażonemi w proteście. Jak wiadomo, oddano powyż nadmienionym ochotnikom całe duchowieństwo niejako pod dozór prefektów.

Florencya, 2. września. Korespondent gazety *Times* donosi: „Utrzymywano powszechnie, że zbrojna siła rewolucyjnych Włoch środkowych wynosi 40 do 50.000 ludzi. Ja sam, pisze korespondent, powtarzałem kilkakrotnie to podanie. Muszę teraz dodać, że ta liczba tylko na papierze istnieje. Największa ilość wojska, któraby teraz w pole postawić można, nie wynosi nad 20.000 do 22.000 wojowników. Toskanie pod Garybaldym liczą około 10.000 ludzi. Oprócz Toskanów utworzył Farini brygadę Modeny i brygadę Reggio, a teraz zajmuje się organizacyą brygady parmeńskiej. Moja ostatnia pewna wiadomość z Parmy opiewa, że nadzwyczajnie wysokim żołdem zwabiono pod chorągiew nie więcej jak 500 ochotników (po większej części z rozpuszczonych pułków piemonckich.)

Niemce.

(Rozporządzenie względem uczenia muzyki i śpiewu słuchaczów teologii.)

Berlin, 7. września. Najnowszy zeszyt centralnego dziennika dla ogólnej administracyi szkolnej w Prusiech zawiera pomiędzy innemi rozporządzenie ministra wyznań, które słuchaczom teologii zaleca usilnie kształcić się w muzyce i śpiewie chóralnym, gdyż przedmioty te nie mogą być pod żadnym względem obojętnemi dla ewangelickich duchownych.“ W tym duchu należy już wpływać i na tych uczniów gimnazyalnych, co mają zamiar poświęcić się teologii. Minister oświecenia poczytuje także za swój obowiązek sprostować błędne mniemanie, jakoby nadzwyczajny profesor liczył się do niższego rzędu niż profesor rzeczywisty, jak bowiem nie można każdego uzdolnionego w jakim przedmiocie profesora nadzwyczajnego mianować zaraz rzeczywistym profesorem tego przedmiotu, tak znowu niepodobna dla każdej pojedyńczej gałęzi w rozległej dziedzinie umiejętności, mianować osobnego profesora rzeczywistego przy jednym fakultecie.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Ustawa gminna w Polsce. — Sprawa włościańska. — Nowiny dworu. — Ukaz cesarski w sprawach wojskowych.)

Warszawa, 3. sierpnia. Nowa ustawa gminna, staje się, jak pisze *Schles. Ztg.*, z nowym rokiem obowiązująca, a zaczęto już od tego, że gminy inaczej podzielono. Powszechnie chwalą sobie tę ustawę, gdyż dozwala rozwoju w stosunkach gminnych, przyznaje im pewną samodzielność tak, że administracya ma być uważana niejako władzą rządową w gminie, lecz jako jej zastępczyni.

— Postąpiła znacznie także i kwestya włościańska przez utwarzanie komitetów, które mają układać się z właścicielami gruntowymi a obowiązanymi do opłacania czynszu. W dniach 19., 20. i 21. b. m. ma być w Łowiczu agronomiczna wystawa; zajmują się nią niesłychanie w całym kraju, i zdaje się, że tego roku wypadnie pomyślniej niż w roku upłynionym.

Petersburg, 1. września. Jego Mość Cesarz wyjechał do Moskwy, gdzie go przyjmowano z zwyczajną uroczystością. Podróż Cesarza spowodowały głównie sprawy wojskowe. W każdym razie wróci Jego Mość Cesarz do Petersburga w rocznicę wstąpienia na tron; prócz zwyczajnych uroczystości wojskowych i kościelnych obchodzić będą ten dzień także festynem ludu i balem obywatelskim. Wielki Książę Michał pojechał za Cesarzem do Moskwy, wielki Książę Mikołaj zaś, jak w roku upłynionym, przepędzi kilka tygodni w swoich posiadłościach na południu.

— Cesarski ukaz rozporządza, ażeby dymisyonowano wszystkich wyższych oficerów, którzy za kryminalne przestępstwa pociągnięci byli pod śledztwo i na których mocne cięży podejrzenie. Żołnierze zaś oddani będą w takim wypadku albo pod ścisły dozór albo na kolonizacyę w Syberyi. Ale położenie skazanych na Syberyę znacznie się teraz odmieni, gdyż komitet dla spraw sybiryjskich nowy ułożył regulamin, który nakazuje traktować wygnańców łagodniej i z uwzględnieniem większego albo mniejszego przewinienia wygnania; przymusowa robota w odleglejszych stronach Syberyi policzona jest do kary surowszej niż taka sama robota w zachodniej albo południowej Syberyi.

Turcya.

(Zawierzytelnianie posła szwedzkiego. — Rozruchy na wyspie Krecie. — Wiadomości bieżące.)

Konstantynopol, 31. sierpnia. Jego Mość Sułtan udzielał już temi dniami audyencyi, a między innymi przyjmował szwedzkiego posła, który wręczył swoje wierzytelne listy.

— Komisya z trzech komendantów angielskich, francuskich i rosyjskich stacyi okrętowych i z trzech tureckich kapitanów fregat pod prezydencyą Muszaver Baszy spisuje bliższe szczegóły nadesłane dotąd o wypadku parostatków „Kars“ i „Silistria.“

— W Diarbekirze i Merdynie, gdzie objawiał się dotkliwy brak zboża, kazał Basza pootwierać magazyny handlarzy i przedawać zapasy po cenach, jakie sam wyznaczył.

— Na wyspie Krecie przyaresztowano kilka osób, oraz skonfiskowano im broń i korespondencye. Rząd wysłał w prawdzie posiłki, ale spodziewają się, że miejscowe siły zbrojne wystarczą do przywrócenia zakłóconego pokoju. Do 800 ludzi stoi w poblizu Brosnero a 500 w Mesarze.

Afryka.

(Spokój w świętych miastach. — Wyprawa na plemiona rozbójnicze. — Sprawa kanału suezkiego.)

Z **Alexandryi** piszą pod dniem 28. sierpnia do austryackiej korespondencyi litografowanej:

Wiadomości nadchodzące z świętych miast nad czerwonem morzem, potwierdzają zgodnie, że w krainie tej zupełny panuje pokój, pielgrzymi przybywają nadzwyczaj licznie, ale nie widać między nimi najmniejszego śladu wzburzenia. Nowi urzędnicy Porty dzierżą swój urząd z oględnością i nie ma się co obawiać ponowienia złowrogich scen, jak w Dżedzie roku zeszłego. Abdallah Basza ma wprawdzie zlecenie toczyć wojnę z koczującemi plemionami zachodu, te jednak trudnią się rabunkiem z potrzeby tylko, nie zaś z powodów religijnych albo politycznych. Ścigane ze wszech stron, opanowały te hordy miasto Jambo i wymordowały wszystkich prawie mieszkańców; ale władze postanowiły już stanowczo położyć tamę tym okrucieństwom.

— Zastanawia to wszystkich jeszcze, co mogło temi dniami sprowadzić tu eskadrę angielską, i chociaż wróciła już do Malty, upatrują w tem wszyscy pewien związek z kwestyą kanału Suezkiego. Być to może, bo nawet potwierdzają wiarygodne doniesienia prywatne, że w tych czasach poruszono znowu tę sprawę w Konstantynopolu, a francuski rząd miał oświadczyć przy tej sposobności, że popiera tę sprawę nie w myśli politycznej, lecz ze względów czysto ekonomicznych a ważnych dla całego świata. P. Lesseps znajduje się teraz w Londynie, gdzie pragnie nastroić opinię publiczną na korzyść swojego projektu.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Werona, 6. września. Przywrócenie komunikacyi pocztowej z Lombardyą nastąpi w połowie bieżącego miesiąca.

Zuryk, 11. września. Wczoraj mieli pełnomocnicy Austryi i Francyi półtoragodzinną konferencyę. Nadjechał kuryer francuski i zaraz potem odszedł inny do Paryża.

Turyn, 9. września. Wkrótce odjedzie do Paryża deputacya toskańska, złożona z panów Lajatico, Peruzzi i Matteucci.

Parma, 9. września. Rewolucyjne zgromadzenie obradowało nad adresem do Cesarza Napoleona, potwierdziło prowizoryczny rząd Faryniego i wotowało detronizacyę dynastyi bourbońskiej.

Najnowsza poczta zamorska na Tryest.

Alexandrya, 3. września. Angielskiego i francuskiego posła w Chinach przyjmowano w przejeździe do Pekinu na rzece Peiho kulami działowemi. Trzy angielskie okręta wojenne zatopiono, 16 oficerów poległo, a admirał angielski jest raniony. Posłowie musieli powrócić. Angielski i francuski sekretarz legacyi wiozą tę wiadomość do Londynu i Paryża.

Kalkuta, 8. sierpnia. Nowo założonym telegrafem nadszedł tu pierwszy telegram z morza czerwonego z wiadomościami z 18. lipca. Cywilni urzędnicy w Indyach zanieśli do rządu skargę na zagrożone umniejszenie płacy. Naczelny wódz wydał rozkaz dzienny do wojsk europejskich z łagodnem upomnieniem. Powstańcy w sile do 8000 ludzi uwijają się w górach Nepalu.

Kanton, 20. lipca. Wszelka komunikacya z Chinami jest zatamowana. Powstańcy chińscy mają jeszcze znaczne siły. Sprzymierzone mocarstwa zachodnie trzymają jeszcze miasto obsadzone swemi wojskami.

Szangai, 15go lipca. Flota, która towarzyszyła posłom, zastała uście rzeki Peiho zamkniętem. Komendant fortów Taku sprzeciwił się dalszemu postępowi floty na rzece Peiho i oświadczył, że posłowie muszą z zatoki udać się drogą lądową do Pekinu. Ale ponieważ droga ta byłaby uciążliwa i niebezpieczna, próbowała flota mimo zakazu mandaryna płynąć dalej na dniu 25. czerwca. Po trzygodzinnej kanonadzie zmuszone zostały angielskie parołpywy i statki kanonierskie do odwrotu poniósłszy wielką szkodę, a nawet sam admirał był raniony. Atak od strony lądu niepowiódł się także. Anglicy stracili do 400 w poległych i ranionych, między tymi także kilku oficerów, a Francuzi 16 ludzi. Eskadra angielska powróciła. Posłowi amerykańskiemu miano dozwolić przystępu do Pekinu, ponieważ z swoją eskadra niebrał udziału w walce. Tym sposobem upada nadzieja dopełnienia traktatu i zagrażają nowe walki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 12. września.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326.97	+ 9.7°	92 4	zachodni sł.	pochmurno
2. god. po poł.	326.79	+ 11 2°	83 6	" "	deszcz
10. god. wiecz.	326.36	+ 8 7°	92 2	" "	pochmurno

Ilość deszczu 3."52.

Cyrk Will. Carré.

Dziś wielkie przedstawienie.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 13. września.

Hotel rosyjski: PP. Nawaczyński Konst., z Rzeszowa. — Hohendorf Kal., z Szutruminiec.

Hotel europejski: Żurakowski Aug., z Horbacza.

Hotel Langa: Br. Sznubury Rud., c. k. szambelan i kapitan, z Tarnopola.

Hotel angielski: Br. Potten Karol, z Łahodowa

Hotel Kuhna: Ujejski Wilhelm, z Strzelisk.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 13. września

PP. Dabrowski Leon, c. k. podporucznik, do Buska. — Szemelo sk Jul., c. k. sekretarz sądu obwodowego, do Przemyśla. — Krajewski Nik., Czech. Br Boul. c. k. starosta obwodowy, do Lelechówki. — Podhorodyński Eug., na Wołyń. — Guzkowski Marc., do Wyhadowa. — Guzkowski K., do Nowegomiasta. — Witkowski Tad., do Żółkwi. — Starzyński Bojomir, do Derewni. — Malczewski Jul., do Skwarzawy. — Rubczyński Maur., do Bilitówki. — Hormouzaki Jerzy, do Czernawki.

Kurs lwowski.

Dnia 13. września

		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	57	5	88
Dukat cesarski	" "	5	81	5	88
Półimperyał zł. rosyjski	" "	9	85	9	8
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	92	1	96
Talar pruski	" "	1	84	1	92
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kup. n'w	82	11	82	68
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kup. n'w	71	37	72	17
5% Pożyczka narodowa	bez kup. n'w	76	75	77	95

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 13 września

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.— Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 78.—. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —. Metaliki po 5% za 100 zł. 73.20; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—; po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.—; z r. 1839 za 100 zł. —.—; z roku 1854 za 100 zł. —.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. —.—; po 2% za 100 zł. —.—; po 1¾% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granica uprocentowane: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½ za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu —.—; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 867 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 203.60; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50% wpłaty —.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju 500 złr. —.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesiecy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; w walucie austryackiej: na 12 miesiecy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —.—; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiace: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 107.50. Berlin za 100 talarów —.— Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł. połudn. niemieck. waluty —.—. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 125.50. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. —.—. Paryż za 100 fr. —.—. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł. wal. austr. —.—.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich —.—. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5%, procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5 93, dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—, półkorony —.—.

KRONIKA.

(Zakaz loteryi pokątnych.) Dla przytłumienia utrzymujących się w niektórych okolicach w Czechach loteryi pokątnych upoważniło c. k. ministeryum finansowe prezydyum c. k. finansowej dyrekcyi krajowej do wyznaczenia oprócz części prawnej także i osobnej nagrody w kwocie 100 do 200 zł. za takie doniesienie, któreby naprowadziło na ślad przestępny i ułatwiło dowód prawny w tej mierze.

(Spławienie Lewiatana.) Dnia 7. b. m. zrana o godzinie pół do 8. spuszczono szczęśliwie Lewiatana na Tamizę za pomocą czterech wielkich parołpywów holowniczych. O kwadrans na 10tą dopłynął po przykrej przeprawie pod Blackwall Point do Woolwichu, i przebył już zatem najniebezpieczniejsze miejsca. Obadwa brzegi Tamizy były okryte tłumami widzów.

(Wykopaliska dawnej Kartageny.) Niejaki p. Beule, zajmujący się archeologią, rozkopuje teraz gruzy Kartageny. 5ciu robotników odgrzebywało je przez pięć tygodni, a po przebraniu rumowiska na 45 stóp w głąb natrafiono na mury zewnętrzne zamku zbudowanego z ogromnych kamieni ciosowych. Kamienie te są z wielką dokładnością spajane w taki sam sposób, jak to było u kościoła w Jerozolimie, tudzież u innych budowli greckich i etruskich. Następnie odkryto i inny zabytek budowy starożytnej: rodzaj wieży zachowanej do wysokości stóp 16. Wewnątrz tej wieży znajdują się arkady wyciosane starannie pod ziemią, a na tej skale leży 3 do 4 stóp gruba warstwa popiołu, szkła stłuczonego, czerepów i kruszcu stopionego, i świadczy o strasznym pożarze, który trwając przez dni 17, zniszczył za czasów Scypiona piękne miasto do szczętu. Wykopalisko rzeczone leży w stronie południowej, lecz współcześnie pracował inny oddział robotników od strony wschodniej, gdzie leżała Byrsa ciągnąca się ku morzu. W tem miejscu natrafiono także i szczątki świątyni rzymskiej poświęconej Eskulapowi, lecz nie można było gruzów tych naruszyć, gdyż zbudowano na nich kościół chrześciański. Z wielką ostrożnością kazał p. Beule kopać pod gruzami kościoła tego na jakich 40 stóp w głąb, przyczem natrafiono na szczątki ogromnego budynku, co niegdyś stał w pośrodku Byrsy.

Rozmaitości nr. 37.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

1. Nowe odkrycia w ubiegłym roku.
2. Zbiory archiwalne. Dokument do historyi fundacyi klasztoru Karmelitańskiego we Lwowie (c. d.)
3. Spożycie ściśnionego powietrza.
4. Życie zwierzęce w najdalszych kończynach północnej Europy.
5. Bieżący ruch literatury francuskiej.
6. Skandynawscy wychodźcy w północnej Ameryce.
7. Nowe dzieło medyczne dra. Göreckiego.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.